

խորհրդով վերանորոգելու կարող կըլլայ, պէտք է սկզբունքը հաստատել առանց նախապ սշտութիւնքը հարաւածելու, որուն պաշտօնըն է ժողովուրդը, այլ ուրիշ ժամանակին և Տիեզերական բանին: Ճշմարտութիւնը յամբ և առ տիեզանաբար ստութիւնը կը ջնջէ, ինչ պէս արշալոյսը խաւարը: Յետին զի ստութիւն մը և կը վերջացնեմ, բարբարոս Արեւմուտքը բարոյականը ընդունելէն առաջ վարդապետութիւնը ընդունել, երկար ատեն ալ բարբարոս մնայ: Այսօր իր ճակատագիրը փոխուած է եւ պէտք է ըսել թէ՛ Աւետարանին փոխադրական լուսով քաղաքակրթութեան եւ ազատութեան հասաւ:

Փորձառութենէն օգուտ քաղենք, և Աւետարանին ամենաճշմարիտ հագին երկրագնդին ղդացնել կու տայ իբրեւ առաջնորդ և անուշ հաղմիկ, որ Արեւմուտքէն յԱրեւելս կը շնչէ կենսատու անձրեւ մը, որ երաշտ երկրին արգաւանդութիւն և վերակենդանութիւն կը պարգեւէ:

Օհ ուրեմն, Աւետարանին ոգին թող մեր առաջնորդն ըլլայ և ոչ ծէս և արարողութիւն, որ ազգաց բաժանման կռուոյ և ատելութեան նիւթ են գարձեր սոսկապէս: Աւետարանը սիրոյ և միութեան միակ ձուլարանն է, եւ անդ պէտք է յանգի մեր իղձը և տենչն և անդ է միայն մեր պսակն անթարշամ:

Ե՛մէ՛ Մարիէն Թարգ.
Զաքար Մ. Համբարձումեան,
Ուսումնարար: Երեւան:

ՏԵՂԵԿՈՒԹԻՒՆՔ ԴՅՈՒՅՈՒՅ

Այս անգամ մեր ընթերցողաց ուշադրութիւնը դարձնում ենք աւելցոյս վարժութեաց սեմինարի վերայ: Մեր անձնական հայեացքներն այս ուսումնարանի մասին յոյս ունենք որ իշ ժամանակ մանրամասնօրէն յայտնել ընթերցող հասարակութեան, առ այժմ կամեաւ ենք ծանօթացնել մեր Հայ կանանց այս ուսումնարանի ծրագրին: Համարձակ կարող ենք ներկայացնել այս հիմնարկութիւնը իբրեւ բաւական օգտաւէտ այն մտածող կանանց և օրիորդներին, որոնք կամենում են սովորել երեսօտական հասակի կանոնաւոր կրթութիւնը: Մեզ համար նմանապէս մեծ նշանակութիւն ունի այն բանը, որ այս Սեմինարի Դիրեկտոր Պ. Ա. Կէօճէրը աշխատում է ամենայն միջոց և յարմարութիւնք մատակարարել օտարազգի կանանց իւր ուսումնարանից զանազան կողմից օգուտ քաղելու: Առ այժմ օտարազգիներից այս Սեմինարիցում կան մի Անգղիացուհի, երեք Ռուս օրիորդներ, որոնցից երկուսը Պետերբուրգից են, իսկ մէկը Կիւշինեվից, երեք օրիորդ Ռումինիայի կառավարութիւնից այստեղ ուղարկած վարժապետութիւն սովորելու: Մէկ Հունգարացի օրիորդ, երկու Հայ կանայք և մէկ Հայ օրիորդ: այս վերջինը ուսումնարանում գիշերօթիկ է: վերջերում այստեղ եկաւ և մի Վրացի օրիորդ:

Գօթայի վարժութեաց սեմինարը
(Ճեմարանը) և նորա բաժինները:

Գօթայի վարժութեան Սեմինարի նպատակն է աղջկերանց փոքր հասակից մինչեւ հասունը այնպիսի կրթութիւն տալ, որ համապատասխանէ նոր

ժամանակին և այժմեան մանկավարժութեան պահանջներին: Սորա աշակերտութիւնը պէտք է ոչ միայն ընդհանուր ուսումնարանական կրթութիւնն ունենան, այլ և իսկապէս կանոնաց հարկաւոր դործունէութեան մէջ շատ գիտութիւն և ճարպիկութիւն ստանան, որպէս զի նոքա իւրեանց ինչպէս ընդհանուր, նոյնպէս մասնաւոր կոչման համար, բոլորովին պատրաստած լինեն: Այսպէս ասել, նոքա այնպէս պէտք է կրթուին, որ ոչ միայն հաւատարիմ կանայք, լաւ տանտիկիներ եւ իւրեանց որդւոց համար հասկացող մայրեր դառնան, այլ և եթէ նոքա զոչուած լինեն որ և իցէ պատճառով այդ բնական կոչման կատարումից, կեանքի միւս հոնգամանքներում կարողանան իւրեանց համար դործունէութիւն գտնել և իւրեանց կեանքը բազդաւոր կացուցանել:

Այս հիմնարկութիւնը մատչելի է ամեն մի դասի աղջկանց համար: Մի և նոյն ժամանակ պէտք է նկատել, որ ուսումնարանն ունենալով, այգալիսի բարձր նպատակ ուշք չէ դարձնում (սարժնի) կրթութեան վերայ:

Զանազան հասակի և զարգացման համեմատ հետեւեւալ կերպով է բաժանուում Կէօլերի Սեմինարը:

Ա. Մանկական պարտէզ:

Մանկական պարտէզը բաժանուում է երկու դասատուն, որոնցից ամեն մէկը պարապմանց համեմատ երեք բաժին ունի: Մանկական պարտէզի հիմանց մասին մենք ներքեւ մանրամասնաբար պէտք է խօսենք:

Բ. Օրիորդ, նոր ուսումնարան չորս դասատուն:

Օրիորդական նոր ուսումնարանը գտնուում է անկողնայէս մանկական պարտէզից յետոյ, այստեղ սկսում է ուսումը և վերջանում է բարձր պատրաստական դասատնով: Օրիորդաց նոր ուսումնարանում դաս է տրվում—

Կրօն, Գերմաներէն լեզու (կարգաւ, գրել, շարադրութիւն, վարժ ընթերցանութիւն, պատմել, գրականութիւն): Քաղղլերէն լեզու, թուաբանութիւն, երկրաչափութիւն, պատմութիւն, աշխարհագրութիւն, բնական պատմութիւն, բնագիտութիւն, նկարչութիւն, երգեցողութիւն, ձեռագործութիւն:

«. (Այս դասատուները մտնում են երեսայք 6 տարեկան հասակից, Բ.) բացի մանկական պարտէզը յաճախող երեխանց՝ ընդնվում են այստեղ և ընտանիքում լաւ կրթուած երեխայք, Գ.) ընդունելութիւնը տարին մէկ անգամ է. այն է՝ Զատիկից յետոյ, 6—14 տարեկան ուրիշ ուսումնարանում կամ տանը պատրաստած աղջիկն ընդունվում է ամեն ժամանակ հարցոյքնութեամբ, Դ.) ընդունելութեան ժամանակ պահանջում են մկրտութեան և ծաղկահատման վկայական:

Գ. Բարձր պատրաստական դասատուն:

Այս դասատունն ունի այն նպատակը, որ շարունակէ հիմնաւորապէս Օրիորդական ուսումնարանի գիտութիւններն և պատրաստէ աղջկեանց երկու բարձր մասնաւոր դասատուների համար:

Վերջիշեալ առարկաներին աւելանում են այստեղ—մայրերի համար դաստիարակութիւն, տնտեսագիտութիւն, հաշուեպահութիւն, խոհանոցի ֆիզիքա և քիմիա: Այստեղ ընդունվում են օրիորդներ 14 տարեկան հասակից: Միւս տեղերի աղջկերքը կարող են այստեղ մտնել իւրեանց ընդհանուր ուսման պակասորդը լրացնելու համար:

լու համար : Այս դատատան մէջ կարելի է և միայն առանձին առարկաներ լսել, օրինակ հաշուեպահութիւն, տրանսպարութիւն, տնտեսութիւն եւ մարդագիտութիւն :

Դ. Մանկական պարտիզպանու հետ
Սեմինար :

Այս դատատունը մասնաւոր է նոյս համար, որոնք իւրեանց կեանքի նպատակ են գրել ընտանեկան կամ հասարակական Մանկական պարտեզ կառավարելու կամ վարժուհեաց դատատուն մտնելու :

Բարձր պատրաստական դատատունն անցած կամ նոյս չափ գիտցողները, 16-ից ոչ պակաս օրիորդներ կարող են այստեղ մտնել : Ասումը շարունակվում է մի ամբողջ տարի : Այս տեղ ուսումնական աւարտած եւ հարցաքննութիւնը տուած օրիորդը ստանում է վկայական, որով ունի իրաւունք Մանկական պարտեզ հիմնելու : Այս դատատան առարկաներն են՝ Կրթութիւն, ընդհանուր մանկավարժութիւն, Մանկական պարտեզի գործնական և տեսական գիտութիւնը, Զրեօքելի ձեռագործութիւնները, Մանկական պարտեզում փորձնական դաս և նորաքննութիւնը Մանկական պարտեզի յաճախումն, Գերմանական, Գրանտական և Անգլիական լեզուներ, Թուաբանութիւն, պատմութիւն, աշխարհագրութիւն, երգեցողութիւն :

Ե. Վարժուհեաց Սեմինար :

Այս առաջին դատատան գլխաւոր նպատակն է Գոթայի դքսութեան ժողովրդական ուսումնական որանների համար վարժուհիներ պատրաստել : Այս դատատունը կարող են մտնել միայն այն օրիորդները, որոնք աւարտել են երկ-

րորդ դատատունը և ստացել են մանկական պարտիզպանուհեաց վկայական :

Այս տեղ աւարտած սկզբնական վարժուհին պէտք է անպատճառ մի և նոյն ժամանակ Ֆանկական պարտիզպանուհի լինի :

Ասումը շարունակվում է մէկ ամբողջ տարի : Այս տեղ բացի վերոյիշեալ առարկաները՝ գլխաւոր ուշադրութիւնը դարձնվում է դատատուութեան եղանակագրութեան (մետոդիկայ) և փորձնական դասերի վերայ փոքր դասատուներում : Հարցաքննութիւնը տուած իւր վկայականի հիման վերայ՝ օրիորդն ունի իրաւունք ամեն մի սկզբնական ուսումնարան մտնել, ինչպէս վարժուհի : Իսկ ինքը Սեմինարիայի կառավարութիւնը ուրախութեամբ կ'առաջարկէ այդ պիսի մի վկայական ունեցող օրիորդին ամեն մի մասնաւոր, կառավարչական և արտասահմանեան ուսումնարանին իբրեւ վարժուհի և Ֆանկական պարտիզպանուհի :

Պատմություն (գիշերօթեան) :

Այս հիմնարկութիւնը գտնվում է քաղաքի ամենալաւ փողոցի վերայ և չընդադատած է գեղեցիկ ուղիով :

Բոլոր վերին յարիւր նշանակած է այդ քաղաքներից եկած օրիորդների կացութեան համար : Ամեն մի սենեակում՝ նայելով նորա մեծութեան, բընակվում են երկուսից մինչեւ երեք օրիորդ : Առանձին սենեակ ունենալ ցանկացողի հետ կապվում է առանձին պայման : Այս տեղ բնակող աշակերտուհեաց համար կայ նմանապէս մի առանձին ընդհանուր մեծ սենեակ, ուր նոքա կարող են պարապել մինչեւ գիշերուայ 10 ժամը : Հաստատութիւնը տալիս է իւր Թոշակաւ որներին այն չափ ազատութիւն, որքան մի բարե-

կիրթ գերդաստանը տալիս է իւր սրգ-
ւոյ : 6-14 տարեկան աշակերք չեն ըն-
դունելում պանսիօնում, բայց ցանկա-
ցողները այնու ամենայնիւ պէտք է
դիմեն կառավարին, այս վերջինը պատ-
րաստ է նմանապէս այն օտար օրիորդ-
ներուն կամ կանանց համար, որք ցուն-
կանում են մասնաւոր վարժուհեաց
գասառները յաճախել եւ սրանիօնի
գիրը խրեանց կտրողութիւնից վեր
է, որոնք արժան բնակարան :

Տիկին Ս. Բ.
(Մեղու Հոյատառնի) :

ԽԱՍՏՈՎԱՆՈՒԹԻՒՆ ՏԵՐՈՅԵՆՅ ՊԱՏՈՒԵԼԻՈՅՆ

Արժանապարհ — Խմբագիր Սիժն պարբերականի :

Կը յուսամ որ այս անգամ եւս
կը բարեհաճիք հրատարակել առ Տե-
րոյենց Եֆէնոսի գրած սոյն յօդուածս,
որ պատասխան է Հայրենիքի 225 Բը-
ւոյ մէջ իւր հրատարակած յօդուա-
ծոյն : Սորա յապաղման պատճառը
արդէն գիտէք, որ իմ բացակայու-
թիւնս և Հայրենիք լրագրոյն ուշ ձեռ-
քս հասնելն եղած է :

Տերոյենց Պատուելին իմ նախորդ
յօդուածին երկարութենէն ձանձրա-
ցած լինելով, այս անգամ խիստ հա-
մուռտ կը գրեմ. բայց չը գիտեմ թէ
երկարէն հասկանալ չուզողը կարծով
պիտի կամի՞ հասկանալ :

Տերոյենց Պատուելին մեր խօսքերն
անպատուելու համար՝ զայն պանդուխ-
դին ո՞՞հ կ'անուանէ. սակայն մեք պան-
դուխներու մէջ կեցած չունիմք. ուստի
և այն անդի ո՞՞հերը մեզ անձանօթ են
.....

Յաճախակի ո՞՞հեր եւ ըզուներ
քննադատող Պատուելին՝ երանի՞ թէ
սակաւ ինչ իւր ո՞՞հոյն վերայ եւս ու-

շաղրու թիւն դարձնէր, զոր հարկ չէ մք
համարիր այժմ քննադատելու.....
և կը յայտնեմք միանգամայն, թէ ինչ
որ խօսեցանք ու կը խօսիմք, բնաւ ա-
նօգուտ վէճի եւ հակառակութեան
համար չէ, այլ ճշմարտութեան և օղ-
տի համար. իսկ եթէ սակաւ ինչ խիստ
ըզու գործածեցինք, դորա պատճառ
տուաւ նա ինքն Տերոյենց Պատուելին,
որ չուզելով սկիզբէն խոստովանել իւր
սխալմունքը՝ (եթէ սխալանք էր և ոչ
կամակորութիւն) յայտնի ճշմարտու-
թիւն մի խեղամիւրեւ ճգնեցաւ :

Ես այս անգամ չնորհակալ պիտի
լինիմ Տերոյենց Պատուելին, որ վեր-
ջապէս կերպիւ մը խոստովանած է թէ
իւր յիշած ժողովը Տիէլէրական չէ : Ինչ
պէս մեր արդէն յաճախ կրկնութենէն
ամեն մարդ հասկացած է, որ մեր պա-
հանջածն ալ այս էր. և այժմ որ ինքը կը
խոստովանի թէ նոյն ժողովը Տիէլէրա-
կան չէ, այլ ինքը կ'ըծիկու և մակիւ-
րովիա՞ք Տիէլէրական ըստծ է, ալ մեզ
հարկ չի մնար նորէն կրկնել եւ ցոյց
տալ թէ ինքն ինչպէս աշխատեցաւ
Տիէլէրական լինելն հաստատել, չեմք ու-
զեր կ'ըսեմ՝ նորէն յառաջ բերել այն
խաբէութիւններն, հակառակութիւններն
ու փախուստները, որք իւր յօդուա-
ծոց մէջ կը վխտան, վասն զի մեք հա-
կառակասիրութեամբ վառուած չեմք,
այլ ճշմարտասիրութեամբ :

Ահա Տերոյենցի բուն խօսքերը կ'զնեմք
հոս, որպէս զի չկարծուի թէ կըզդար-
անեմք. « Ես, կ'ըսեմ Տերոյենց, այս նա-
խընթաց ժողովները Տիէլէրական ըս-
ուած տեսակէն կարծելով, նոյն անու-
նը տուեր եմ » : Այս է Պատուելին
խոստովանութիւնը՝ զոր խիստ կանուխ
կարող էր ընել, եթէ կարճ խօսիլ կը
սիրէր և եթէ գաղտնի նպատակ մը
չունէր. բայց մեզ հարկ չէ նորէն քնն-
նութեան մտնել..... :